

**REFACEREA ȘI PROTECȚIA
RÂURILOR ȘI A ZONELOR UMEDE:**

**20 ANI
ÎN ROMÂNIA**

20 DE ANI DE IMPACT ÎN ROMÂNIA

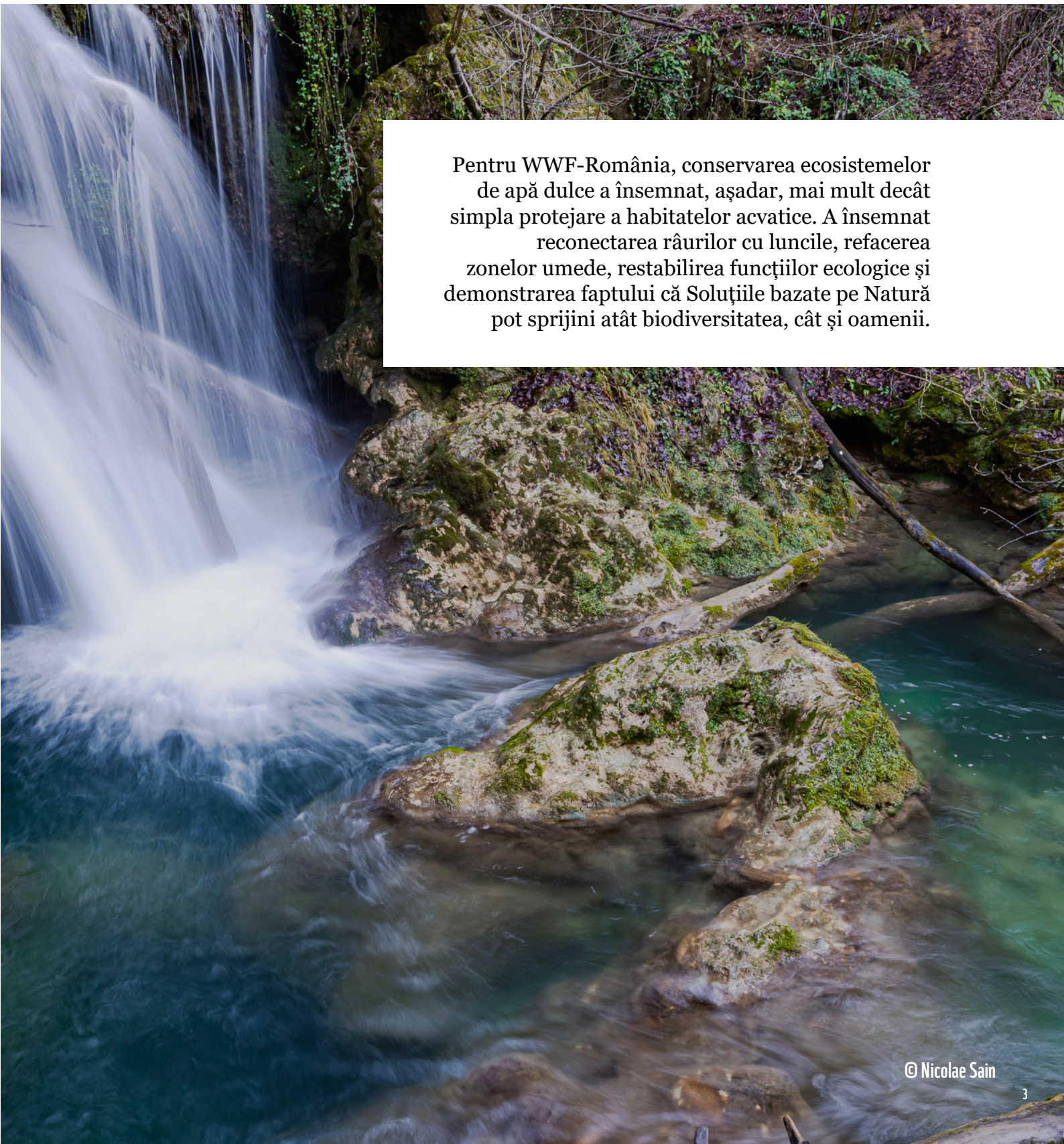

**RÂURILE, ZONELE UMEDE ȘI
LUNCILE ROMÂNIEI SE NUMĂRĂ
PRINTRE CELE MAI VALOROASE
BOGĂȚII NATURALE ALE ȚĂRII.**

De la pâraiele montane până la Dunărea de Jos și Delta Dunării, ecosistemele de apă dulce susțin biodiversitatea, reglează inundațiile și secetele, susțin pescuitul și mijloacele de subsistență locale, stochează carbon, îmbunătățesc calitatea apei și modelează identitatea culturală.

Cu toate acestea, în ultimul secol, multe dintre aceste sisteme au suferit modificări semnificative. Câmpurile inundabile au fost îndiguite și drenate, zonele umede au fost transformate aproape în totalitate în incinte agricole sau destinate acvaculturii intensive, râurile au fost fragmentate de baraje, iar dinamica naturală a apei a fost întreruptă. Aceste schimbări au dus la reducerea biodiversității, au slăbit protecția naturală în fața riscurilor la inundații și au făcut comunitățile mai vulnerabile la schimbările climatice.

A photograph of a waterfall cascading over mossy rocks into a clear stream. The water is white and frothy as it falls, and the surrounding area is lush with green moss and vegetation. The stream is clear and blue-green, flowing over more rocks.

Pentru WWF-România, conservarea ecosistemelor de apă dulce a însemnat, așadar, mai mult decât simpla protejare a habitatelor acvatice. A însemnat reconectarea râurilor cu luncile, refacerea zonelor umede, restabilirea funcțiilor ecologice și demonstrarea faptului că Soluțiile bazate pe Natură pot sprijini atât biodiversitatea, cât și oamenii.

ROLUL WWF ÎN ACEASTĂ CĂLĂTORIE

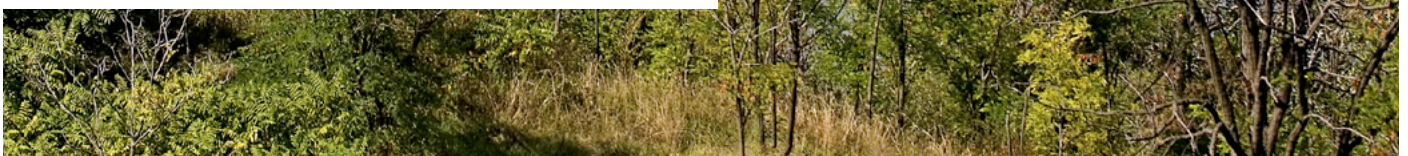
În ultimele două decenii, WWF-România a jucat un rol de catalizator în procesul de refacere a mediului acvatic de apă dulce, prin corelarea proiectelor de teren, a datelor științifice, a proceselor de elaborare a politicilor și a comunităților locale.

ROLUL WWF A FOST:

- să demonstreze în teren, prin proiecte-pilot, faptul că reconstrucția ecologică funcționează;
- să stabilească parteneriate cu autoritățile locale, institutele de cercetare, administrațiile ariilor protejate și comunitățile;
- să identifice oportunitățile și prioritățile pentru refacerea peisajelor;
- să includă și să mențină refacerea resurselor de apă dulce în dezbaterile privind politicile naționale și europene;
- să promoveze Soluțiile bazate pe Natură pentru adaptarea la schimbările climatice, protecția la inundații și securitatea aprovizionării cu apă.

Această muncă a contribuit la transformarea eforturilor de refacere a resurselor de apă dulce dintr-o serie de inițiative-pilot izolate în puncte strategice pe agenda națională.

CUM ACȚIONĂM

ACTIVITATEA WWF-ROMÂNIA ÎN DOMENIUL APELOR DULCI REUNEȘTE PATRU DIRECȚII COMPLEMENTARE:

1 **REFACEREA ZONELOR UMEDE ȘI A LUNCILOR INUNDABILE**
Prin reconectarea incintelor agricole, iazurilor și habitatelor acvatice din luncile inundabile la dinamica naturală a apelor.

2 **CREAREA DE BAZE DE DATE ȘI PROCESE DE RESTAURARE**
Prin cartografierea, evaluarea și stabilirea priorităților pentru siturile în care refacerea ecologică poate aduce cele mai mari beneficii.

3 CONSOLIDAREA COOPERĂRII ȘI A GVERNANȚEI

Prin sprijinirea colaborării transfrontaliere, desemnarea de situri în cadrul Convenției Ramsar, implicarea comunităților locale și integrarea documentelor de management.

4 RECONNECTAREA RÂURILOR

Prin elaborarea de metodologii și proiecte-pilot menite să identifice obstacole învechite și să refacă în condiții de siguranță tronsoanele de râu cu curgere liberă.

REALIZĂRI IMPORTANTE

1 MAHMUDIA-CARASUHAT A DEVENIT UN MODEL NAȚIONAL ÎN MATERIE DE REFACERE A ZONELOR UMEDE

924 de hectare au fost refăcute în Delta Dunării

1.A SITUAȚIA DE ACUM 20 DE ANI

O mare parte din lunca Dunării Inferioare și Delta Dunării fusese îndiguită și desecată în secolul XX, transformând zonele umede în incinte agricole. La începutul anilor 2000, fosta incintă Carasuhat din apropiere de Mahmudia era încă deconectată de la pulsul natural al apelor, biodiversitatea scăzuse, iar activitățile tradiționale (pescuit, recoltare de stuf, turism bazat pe natură) erau afectate negativ.

Evoluția acestei zone reflectă o problemă mai amplă la nivelul întregului bazin al Dunării: zonele umede naturale au fost considerate terenuri care trebuiau desecate, și nu sisteme vii care protejează comunitățile, susțin biodiversitatea și sprijină economiile locale.

1.B ABORDAREA STRATEGICĂ A WWF

WWF-România, împreună cu Consiliul Local Mahmudia, ARBDD și Institutul Național de Cercetare-Dezvoltare „Delta Dunării”, a urmărit reconstituirea conectivității hidrologice: breșe/reamenajări ale digurilor, săparea Canalului Carasuhat, crearea de ochiuri de apă și microtopografie, urmate de monitorizare ecologică și implicarea comunității pentru asumarea și valorificarea zonei de către localnici.

Proiectul a fost conceput nu doar ca o intervenție ecologică, ci și ca o dovadă a faptului că zonele umede refăcute pot aduce beneficii atât naturii, cât și oamenilor.

1.C SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGRESSELE OBȚINUTE

Între 2012–2016, aproximativ 924 ha au fost restaurate ca zonă umedă funcțională, cu revenire rapidă a biodiversității și impuls vizibil pentru turismul bazat pe natură. În iunie 2023, ruperea unui dig a dus la recâștigarea pentru Deltă a 1.000 ha adiacente; un sondaj local a arătat că 97% dintre locuitori doresc păstrarea zonei umede (compusă din ambele zone acoperite de ape).

Mahmudia–Carasuhat este în prezent unul dintre cele mai elocvente exemple de reconstrucție ecologică din România, realizat cu sprijinul comunității. Acest lucru demonstrează că, atunci când oamenii observă beneficiile directe ale refacerii naturii, zonele umede pot deveni un motiv de mândrie locală, și nu o sursă de conflict.

1.D PAȘII URMĂTORI

Asigurarea unui statut juridic solid pentru întreaga zonă umedă, prin desemnarea acesteia ca „zonă de interes public major, pentru reconstrucție ecologică” (cu mecanisme de compensare echitabile), menținerea monitorizării eco-hidrologice și socio-economice pe termen lung și utilizarea sitului ca referință națională pentru scalarea reconstrucției ecologice.

2 ZONA DE HABITATE DE LUNCĂ GÂRLA MARE-VRATA (MEHEDINȚI), RECONECTATĂ LA DUNĂRE

Peste 400 de hectare reconectate

2.A SITUAȚIA DE ACUM 20 DE ANI

Lunca fusese modificată pentru piscicultură în anii '80, cu diguri și compartimentări care izolau bălțile de regimul natural al Dunării. Conectivitatea laterală era redusă, habitatele degradate, iar reziliența la inundații și secetă era limitată.

© Anamaria Dinulescu

2.B ABORDAREA STRATEGICĂ A WWF

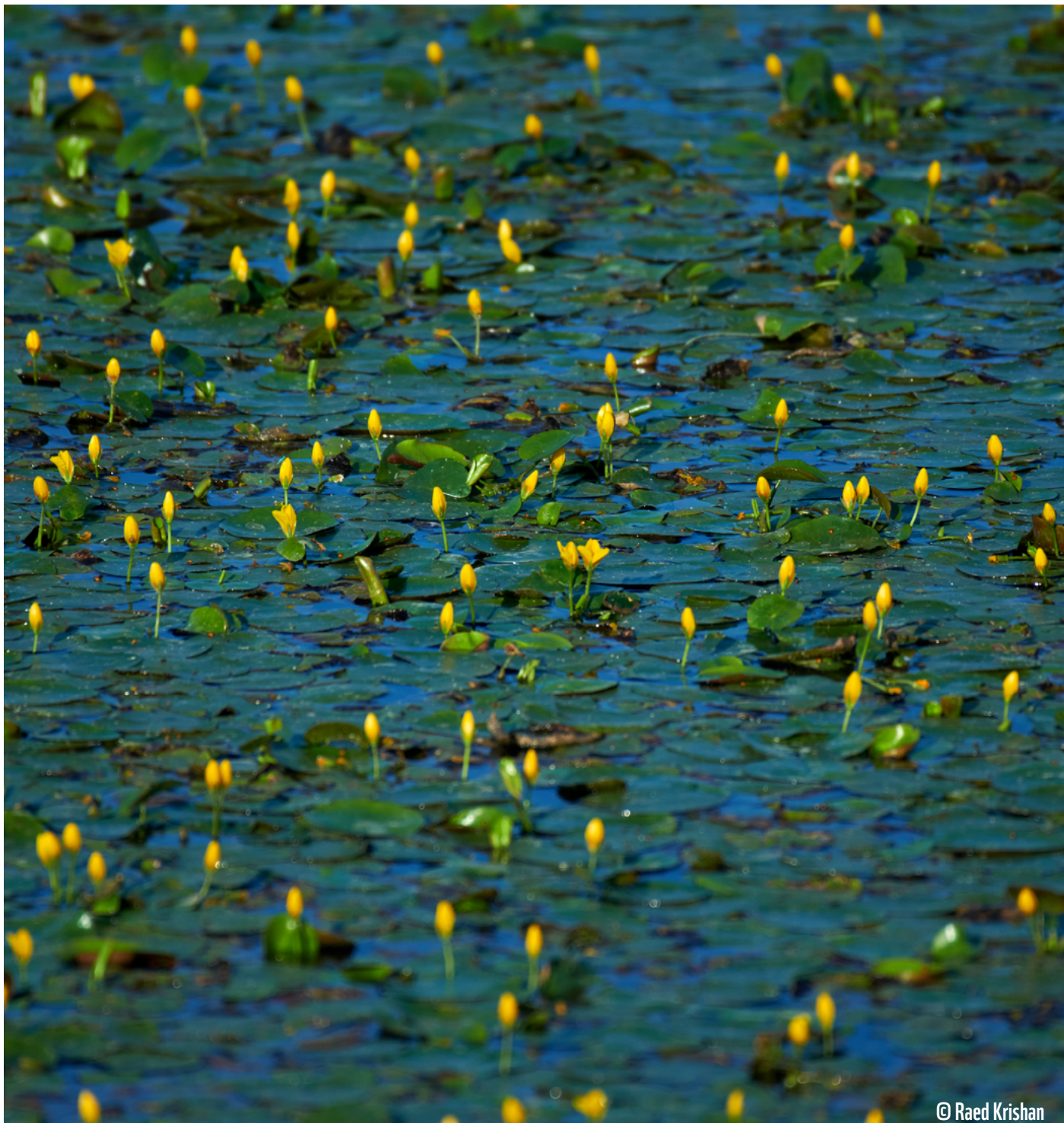
Sub umbrela *Living Danube Partnership*, WWF-România a refăcut conectivitatea laterală prin decolmatarea și reamenajarea canalelor, reconectarea bălților, crearea de ochiuri de apă și stabilizarea malurilor unde era necesar; proiectarea a inclus și acces facil pentru comunitate (ex. platforme de pescuit).

Proiectul a combinat reconstrucția ecologică cu utilizarea practică de către comunitate, demonstrând că zonele inundabile refăcute pot contribui simultan la biodiversitate, la gestionarea apei și la satisfacerea nevoilor locale.

© Anamaria Dinulescu

2.C SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGRESSELE OBȚINUTE

Peste 400 ha sunt azi reconectate, cu beneficii pentru mai mult de 80 de specii protejate și o capacitate de retenție a viiturilor de ~5 milioane m³, contribuind la reducerea riscului în aval.

Situl este recunoscut drept model replicabil pentru reconstrucția luncilor din sectorul românesc al Dunării.

2.D PAȘII URMĂTORI

Planificarea unei faze următoare pentru a menține conectivitatea în anii secetoși și integrarea sitului în circuite de ecoturism și educație, alături de acțiuni de water stewardship și monitorizare ecologică continuă.

© Raed Krishan

3 TREI SITURI TRANSFRONTALIERE RAMȘAR, CARE ÎNTĂRESC COOPERAREA ÎN ZONA DUNĂRII DE JOS DINTRE ROMÂNIA ȘI BULGARIA, ÎN DOMENIUL ZONELOR UMEDE ȘI AL PROTECȚIEI PĂSĂRILOR

3.A SITUAȚIA DE ACUM 20 DE ANI

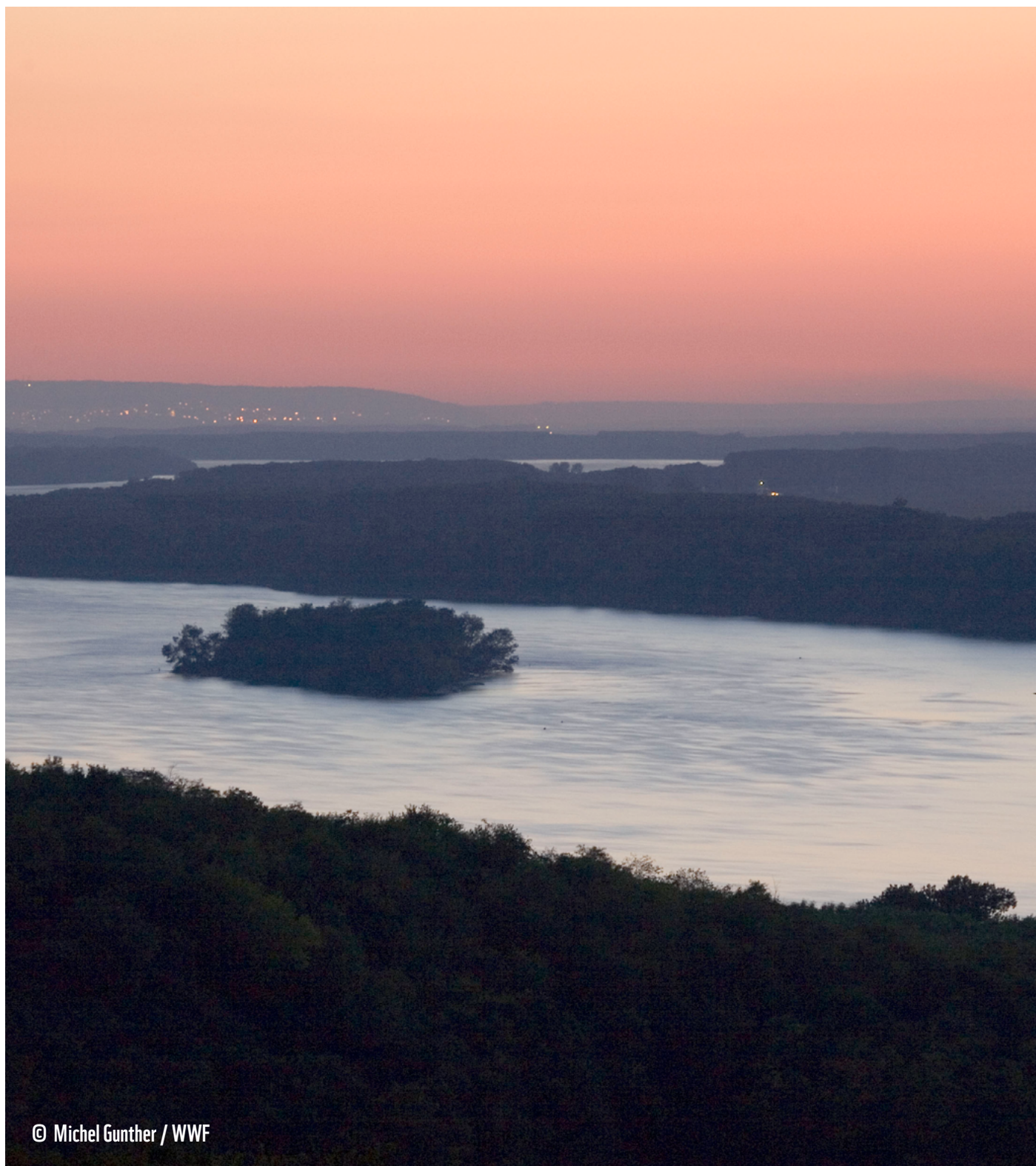
Coloniile-cheie de păsări se hrăneau sau cuibăreau de o parte și de alta a frontierei, fără un cadru coerent de management transfrontalier, ceea ce îngreuna protecția și restaurarea coordonată a habitatelor.

Realitatea ecologică a Dunării era (și este) transfrontalieră, însă guvernarea în domeniul conservării era încă, în mare parte, națională și fragmentată.

3.B ABORDAREA STRATEGICĂ A WWF

WWF a pregătit desemnarea comună a complexelor Bistreț–Ibisha, Suhaia–Belene și Călărași–Srebarna ca situri Ramsar transfrontaliere, catalizând cooperarea inter-guvernamentală și măsuri aliniat pe ambele maluri ale Dunării.

3.C SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGRESSELE OBTINUTE

Din mai 2013, toate cele trei situri sunt recunoscute oficial, permițând conservare coordonată și prioritizarea reconectării luncilor la scară de peisaj.

Această recunoaștere a creat o bază mai solidă pentru gestionarea Dunării Inferioare ca sistem ecologic interconectat, și nu ca un ansamblu de situri izolate.

3.D PAȘII URMĂTORI

Consolidarea cooperării tehnice (monitorizare comună, schimb de date) și includerea siturilor în proiecte de restaurare (reconectarea brațelor laterale, reconectarea luncilor), valorificând finanțările UE pentru soluții bazate pe natură și adaptare climatică.

© Michel Gunther / WWF

4 SITURILE CU POTENȚIAL PENTRU RECONSTRUCȚIE ECOLOGICĂ AU FOST MAPATE ȘI MENȚINUTE ÎN AGENDA PUBLICĂ ȘI INSTITUȚIONALĂ

De la proiecte izolate la un portofoliu de proiecte de restaurare

4.A SITUAȚIA DE ACUM 20 DE ANI

Aproximativ 80% din luncile istorice ale Dunării erau pierdute din cauza îndiguirilor și desecărilor, cu pierderi de capacitate de retenție, calitate a apei degradată și scăderi de biodiversitate. Deși Coridorul Verde al Dunării Inferioare – LDGC (un acord semnat de Bulgaria, România, Ucraina și Moldova în 2000) a asumat restaurări pe scară largă, implementarea avansa lent.

Provocarea nu a fost doar de natură ecologică. România avea nevoie, de asemenea, de o listă credibilă de situri cu potențial de reconstrucție, de dovezi tehnice, de implicare instituțională și de sprijin public pentru a trece de la ambiții la punerea în practică.

4.B ABORDAREA STRATEGICĂ A WWF – PROIECTE SUCCESIVE DE CARTARE ȘI PRIORITIZARE A SITURILOR

WWF-România a construit, în timp, un portofoliu bazat pe dovezi ale oportunităților de restaurare prin proiecte succesive. În mod esențial, toate aceste proiecte au avut în centru Soluțiile bazate pe Natură (NbS), care sunt definite ca acțiuni menite să protejeze, să administreze sustenabil și să restaureze ecosisteme, pentru a răspunde unor provocări ale societății - precum schimbările climatice, securitatea apei și riscurile de dezastre.

Printre proiecte s-au numărat FROA, IDES, REXUS, MERLIN, GOVAQUA, DANUBE4all, Restore4Life și EUROLakes.

Împreună, aceste proiecte au contribuit la identificarea oportunităților de reconstrucție, la evaluarea serviciilor ecosistemice, la testarea modelelor de guvernanză, la dezvoltarea de instrumente de sprijin în luarea deciziilor și la pregătirea siturilor pentru implementarea viitoare.

© Raed Krishan

4.C SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGRESELE OBTINUTE

Reconstrucția ecologică este astăzi integrată în documente-cheie de management pentru Lunca Dunării și Delta Dunării. Situri demonstrative, precum Mahmudia sau Gârla Mare, arată fezabilitatea și co-beneficiile, ghidând scalarea și propunerile de finanțare.

Eforturile WWF în materie de comunicare și engagement la nivel comunitar au rezultate vizibile:

- Un studiu sociologic din 2023 a arătat că 97% din comunitatea locală din Mahmudia își dorea menținerea zonei umede extinse și nu era de acord cu desecarea ei pentru a fi folosită din nou ca teren agricol.
- Un studiu din 2026, realizat în localitățile din Lunca Dunării din proximitatea zonelor umede Bistreț, Potelu și Arceru, a arătat o susținere de aproape 80% din partea comunităților locale pentru proiecte de reconstrucție ecologică (reconectare a fostelor bălți la regimul natural al fluviului).

Aceste rezultate arată că reconstrucția nu este doar fezabilă din punct de vedere tehnic, ci și viabilă din punct de vedere social atunci când comunitățile sunt informate, implicate și capabile să înțeleagă beneficiile pe termen lung.

4.D PAȘII URMĂTORI – VALORIFICAREA REGLEMENTĂRII UE PRIVIND RESTAURAREA NATURII ȘI A PLANULUI NAȚIONAL DE REFACERE

Regulamentul UE privind restaurarea naturii oferă o oportunitate importantă de a integra proiectele de refacere a luncii Dunării în viitorul Plan Național de Refacere.

WWF va continua să depună eforturi pentru a se asigura că siturile prioritare identificate în urma unor analize îndelungate se vor concretiza în proiecte de refacere finanțate, cu statut juridic stabil și care beneficiază de sprijinul comunității.

5 RÂURILE MONTANE - MAI APROAPE DE STAREA DE „CURGERE LIBERĂ”

O metodologie națională pentru identificarea și prioritizarea obstacolelor de înlăturat

5.A SITUAȚIA DE ACUM 20 DE ANI

Râurile de munte ale României sunt puternic fragmentate de mii de obstacole mici, multe învechite, afectând migrația peștilor, transportul de sedimente și reziliența râurilor.

Deși multe dintre aceste obstacole nu mai îndeplinesc o funcție economică sau de siguranță clară, ele continuă să perturbe ecosisteme și să împiedice funcționarea naturală a râurilor.

5.B ABORDAREA STRATEGICĂ A WWF

WWF-România a co-dezvoltat, împreună cu experți și autorități, o metodologie națională multicriterială (hidromorfologie, ecologie, social, tehnic, economic) pentru identificarea și prioritizarea obstacolelor ce pot fi îndepărtate, aliniată ambițiilor UE privind râurile cu debit liber.

5.C SITUAȚIA ACTUALĂ ȘI PROGRESSELE OBȚINUTE

Metodologia se află într-o fază avansată de agreare cu autoritățile. În paralel, proiecte pilot (ex. râul Dejani, râul Caraș, barajul Cătălina) pregătesc eliminarea mai multor obstacole învechite pentru a redeschide kilometri de curgere neîntreruptă a râurilor, consolidând experiența instituțională.

5.D PAȘII URMĂTORI

Metodologia de identificare a obstacolelor care urmează să fie înlăturate, agreată și asumată, va conduce la obținerea unui anumit număr de kilometri de râuri cu debit liber. Astfel, va fi susținută ținta UE de refacere a 25.000 de km de râuri cu curgere liberă până în 2030.

Următoarea prioritate este trecerea de la metodologie la punerea în practică: obținerea autorizațiilor, finanțarea lucrărilor de îndepărtare a obstacolelor, monitorizarea reconstrucției ecologice și demonstrarea faptului că eliminarea obstacolelor poate deveni o componentă obișnuită a procesului de refacere a râurilor în România.

PROVOCĂRILE SISTEMICE CARE URMEAZĂ

În ciuda progreselor înregistrate, biodiversitatea ecosistemelor de apă dulce din România se confruntă în continuare cu provocări structurale importante care limitează extinderea și reziliența pe termen lung:

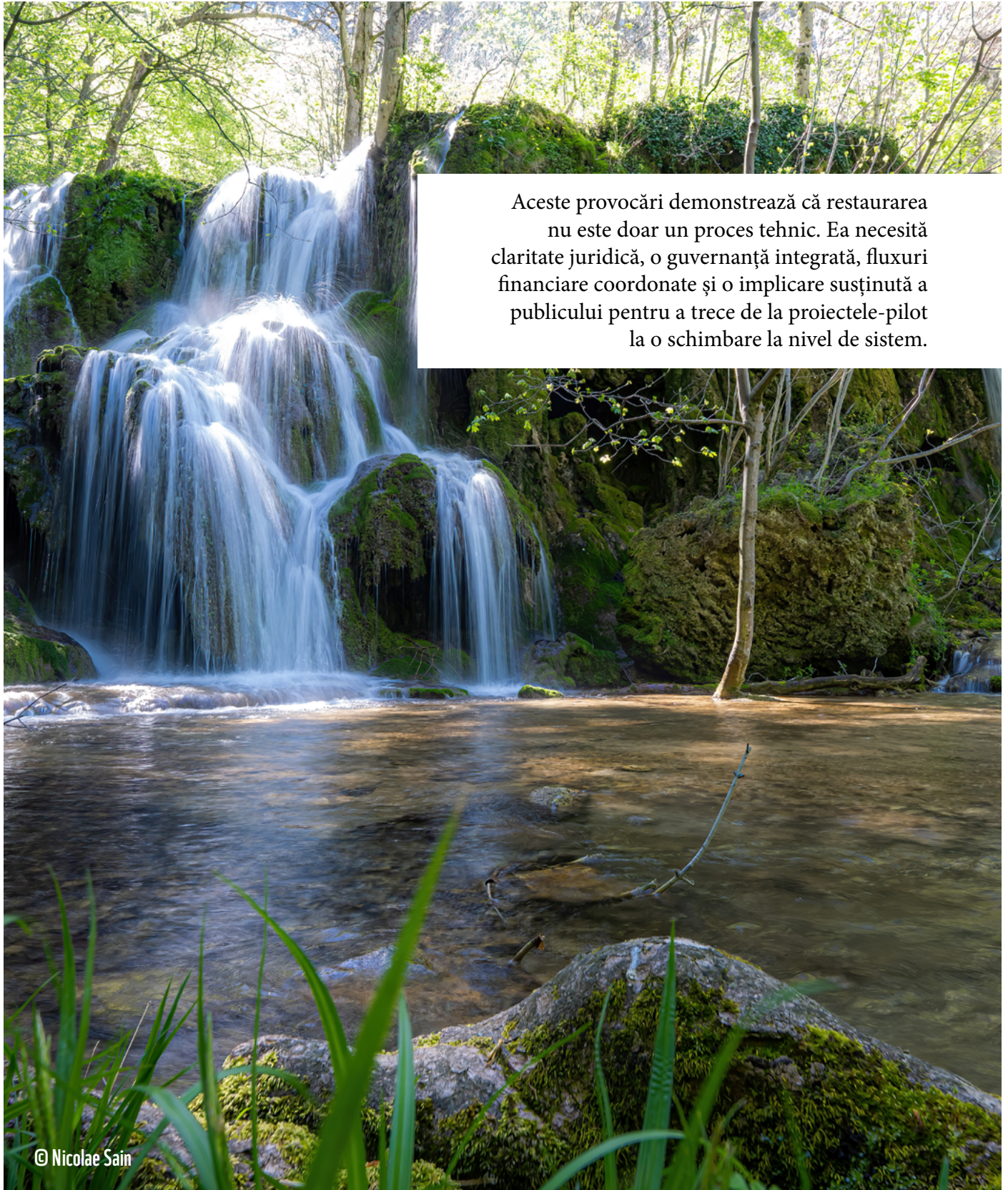
- **GUVERNANȚĂ FRAGMENTATĂ LA NIVEL SECTORIAL**
Responsabilitățile rămân repartizate între domeniile apei, biodiversității, agriculturii, infrastructurii și dezvoltării locale, ceea ce împiedică luarea de măsuri coordonate la nivelul bazinelor hidrografice
- **INTEGRARE INSUFICIENTĂ ÎN SISTEMELE DE PLANIFICARE ȘI FINANȚARE**
Prioritățile în materie de restaurare sunt reflectate doar parțial în planificarea teritorială și în programele de finanțare, ceea ce încetinește implementarea și extinderea acestora
- **PRESIUNI CONTINUE GENERATE DE INFRASTRUCTURĂ ȘI DE UTILIZAREA NESUSTENABILĂ A TERENURILOR**
Fragmentarea cursurilor de apă, infrastructura învechită și practicile funciare continuă să afecteze funcționarea și reziliența ecosistemelor

- **NECONCORDANȚA DINTRE FINANȚARE ȘI STIMULENTELE ECONOMICE**

Fluxurile de fonduri publice și private continuă să favorizeze infrastructura gri sau activitățile care duc la degradarea mediului, în timp ce investițiile în refacerea mediului și în soluțiile bazate pe natură rămân limitate

- **NECESITATEA UNEI ÎNCREDERI ȘI A UNEI PARTICIPĂRI SUSȚINUTE DIN PARTEA COMUNITĂȚII**

Succesul pe termen lung depinde de menținerea sprijinului local, de o repartizare echitabilă a beneficiilor și de procese de guvernare incluzive

Aceste provocări demonstrează că restaurarea nu este doar un proces tehnic. Ea necesită claritate juridică, o guvernare integrată, fluxuri financiare coordonate și o implicare susținută a publicului pentru a trece de la proiectele-pilot la o schimbare la nivel de sistem.

© Michel Gunther / WWF

Următorul capitol al activității WWF-România în domeniul apelor dulci se va concentra pe extinderea proiectelor de reconstrucție, pornind de la proiectele-pilot de succes, către o transformare la nivel de bazin hidrografic și de peisaj, contribuind totodată la o tranziție mai amplă către o economie favorabilă și naturii și comunităților umane.

Printre prioritățile cheie se numără:

- **ASIGURAREA UNEI PROTECȚII JURIDICE DURABILE PENTRU ZONELE UMEDE REFĂCUTE**
Asigurarea unor rezultate durabile în materie de conservare prin stabilirea unui statut juridic clar și a unor măsuri de protecție
- **EXTINDEREA SOLUȚIILOR BAZATE PE NATURĂ, PENTRU ADAPTAREA LA SCHIMBĂRILE CLIMATICE ȘI REDUCEREA RISCURILOR**
Utilizarea zonelor umede, a luncilor inundabile și a conectivității fluviale pentru a reduce riscurile la inundații și secetă și pentru a completa sau înlocui infrastructura tradițională

- **RESTABILIREA CONECTIVITĂȚII RÂURILOR, LA SCARĂ LARGĂ**

Promovarea eliminării obstacolelor și modernizarea infrastructurii pentru a permite curgerea liberă a râurilor și refacerea ecosistemelor

- **MOBILIZAREA RESURSELOR FINANCIARE ȘI A ACTORILOR DE PE PIAȚĂ ÎN VEDEREA RESTAURĂRII**

Extinderea unor mecanisme precum plata pentru serviciile ecosistemice (PES), gestionarea responsabilă a resurselor de apă și finanțarea albastră-verde, implicând în același timp companiile în integrarea serviciilor ecosistemice în operațiunile și lanțurile de aprovizionare

- **CONSOLIDAREA GUVERNANȚEI ȘI A PARTENERIATELOR LA NIVEL DE PEISAJ**

Îmbunătățirea coordonării între autorități și sectoare și consolidarea capacității instituționale pentru implementarea de proiecte de reconstrucție la scară largă

- **CONSOLIDAREA SISTEMELOR DE MONITORIZARE ȘI DE COLECTARE A DATELOR**

Monitorizarea rezultatelor ecologice și socio-economice pentru a sprijini investițiile și extinderea proiectelor la scară

- **MENȚINEREA IMPLICĂRII ȘI A SENTIMENTULUI DE APARTENENȚĂ ÎN CADRUL COMUNITĂȚII**

Asigurarea încrederii pe termen lung, a participării și a unei împărțiri echitabile a beneficiilor

Ecosistemele de apă dulce se pot reface atunci când râurilor li se acordă spațiu, zonele umede sunt reconectate, iar oamenii devin parte a soluției. Experiențele de la Mahmudia, Gârla Mare și alte locuri arată că refacerea nu este doar posibilă: ea dă deja rezultate. Ce urmează este ușor de spus, dar mai greu de pus în practică: să preluăm aceste soluții care și-au dovedit eficiența și să le punem în aplicare acolo unde este necesar.

© Nicolae Sain

20 ANI
ÎN ROMÂNIA